

Ceza Kanunlarının Gözünde Hayır Ne Zamandır “Hayır” Demek? Cinsel Suçlar Cephesinde Kadının Eşitlik Mücadelesi Üzerine Bir İnceleme

Tecavüz suçu özgürlüğe karşı bir suçtur ve bir özgürlüğün ihlal edildiğinin kabul edilmesi için mağdurun rızası olmamasına karşın, bazı davranışlara maruz kalmasının yeterli kabul edilmesi gerekir. Cinsel özgürlüğün tam olarak korunabilmesi ancak suç tipinin rızasızlık üzerine kurulması halinde mümkündür

Dr. Fahri Gökçen Taner

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku ABD Öğretim Elemanı

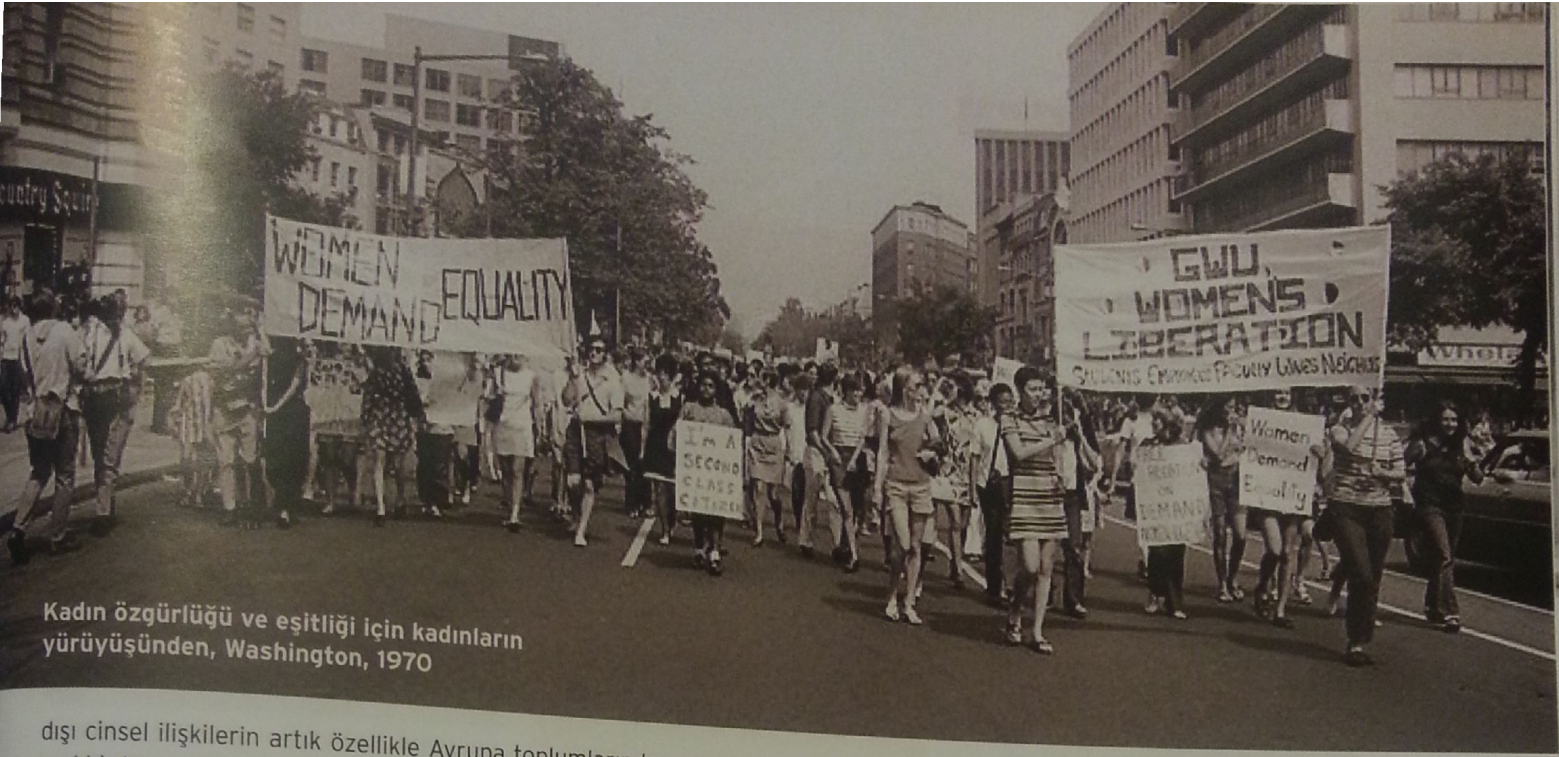
Cinsellik, toplum gibi durmaksızın değişen bir olgudur. Tarih, kadının erkeğin arzusuna tabi olduğu, dolayısıyla onu reddetmesinin mümkün olmadığı Antik Yunan'dan, cinselliğin temelini karşılıklı rızaya dayandığı günümüze doğru yavaş bir akışla ilerlemiştir. Geçen yüzyıllar içinde cinsellik, biyolojik bir olgudan daha çok sosyal bir olgu haline gelmekle kalmamış, aynı zamanda uzun bir yasaklar ve kurallar bütünü'nün ardından özgürleşmenin de konusu olmuştur.¹ Bu yazıda anlatılacak olan ise ceza kanunlarının gözünden kadının cinsel suçlarda korumanın nesnesi konumundan, hak sahibi özne konumuna geçişinin kısa bir öyküsüdür. Elbette burada konunun tüketici bir şekilde ele alınması mümkün değildir. Bu nedenle yaşanan dönüşümü net bir şekilde gösterdiği düşüncesiyle “evlilik içi tecavüz”, “direnme yükümlülüğü” ve “cinsel suçlarda rızanın yeri” konuları seçilmiştir.

Burada cinsel suçların kadın perspektifinden ele alınması, cinsiyet açısından ayrımcı bir yaklaşımın değil, konunun tarihsel olarak işlenmesinin bir sonucudur. Zira cinsel suçlara ilişkin anlayışı köklü olarak değiştiren şey, kadının eşitlik mücadelesi olmuştur. Tarihsel gelişimine bakıldığında cinsel suçlar, önceleri toplumsal dayanışma bağına çözebilecek nitelikte olduğu için tabu sayılarak dokunulması yasaklanan değerler adına cezalandırılan ağır suçlar olarak nitelendirilmiş, daha sonra ise ceza hukuku tarafından iç içe geçtiği ahlâk kuralları adına cezalandırılmaya başlanmıştır. Cinselliğin bir genel ahlâk değil, özgürlük sorunu olduğu anlayışının ortaya çıkması, ceza hukukunun da cinsel özgürlüğe karşı suçlara bakış açısında önemli değişikliklere yol açmış, giderek bu suçlarla korunan menfaatin cinsel özgürlük olduğu düşüncesi hâkim hale gelmiştir. Böylelikle, cinsel suçlarla bireyin cinsel özgürlüğünün korunması, bu suçlar bakımından uygarlığın ulaştığı en son aşama olmuştur.² Günümüzde, hukuk sistemleri cinsel suçlara ilişkin düzenlemelerini özgürlük temeli üzerine inşa etmektedir.

20. yüzyılda cinsel suçlardaki dönüşümün kabaca iki ayrı dönemde olduğu söylenebilir. Öncelikle 1960 ve 70'li yıllarda, Batı Avrupa'da cinsel suçlar alanında bir özgürleşme süreci yaşanmış ve özellikle zina, pornografi, fahişelik, eşcinsellik, hayvanlarla cinsel ilişki vb. alanlarda büyük çaplı bir dekriminalizasyona (bu fiillerin suç olmaktan çıkarılarak başka yaptırımlarla karşılanması) gidilmiştir. Böylece 1960'lı yıllardan itibaren artış gösteren ahlâk ve ahlâka aykırılıkların hukuk tarafından cezalandırılmasının yerinde olup olmadığına yönelik tartışmalar, gerek Kara Avrupası'nda gerek İngiltere'de çıkarılan kanunlarla, yalnızca ahlâka aykırılığı cezalandıran düzenlemelerin büyük bir kısmının mevzuattan ayıklanmasını sağlamıştır. Sonuçta kadının toplumdaki yeri konusunda yaşanan sosyal ve kültürel devrim ışığında modern toplumun kadın cinselliğine bakış açısını değiştirmesi, etkisini ceza kanunları üzerinde göstermeye başlamıştır. İkinci önemli değişim ise 90'lı yıllara rastlar. Bu döneme damgasını vuran gelişme feminist hareket ve kadınların eşitlik mücadelesi olmuştur. Zira geçmişten bu yana ataerkil sistemin anlayışıyla düzenlenen cinsel suçlar, cinselliğin bireysel değil toplumsal bir değer olarak korunması esasına dayalıydı. Böylelikle kadının konumu aile ve dolayısıyla kamu ahlâkının “tesadüfî bir taşıyıcısı” olmaktan öteye geçmiyordu. Cinsel özgürlüğe karşı suçlar 1990'lı yıllarla birlikte kadını ve çocuğu koruma amaçlı olarak gelişme trendini sürdürmektedir. Bu dönemde verilen mücadele sonucunda, ceza kanunlarının cinsel suçları eşitlik temelinde düzenlediği günümüz sistemine ulaşılması mümkün olmuştur.³

Evlilik İçi Tecavüzün Meşruiyetini Kaybedişi

Cinsel konulardaki özgürleşme akımı sonucu, cinsel faaliyetlerde bulunmanın artık genel edep töreleriyle ilgili değil ve fakat insanın cinsel özgürlüğü, özel hayatı, bireysel özgürlüğü kişinin cinsel bütünlüğü ile ilgili bir konu sayılması; evlilik

Kadın özgürlüğü ve eşitliği için kadınların yürüyüşünden, Washington, 1970

dışı cinsel ilişkilerin artık özellikle Avrupa toplumlarında normal bir beşeri davranış olarak algılanmasına neden olmuş, evlenme öncesi ve evlilik dışı cinsel ilişkilere bakış açısı, doğum kontrol yöntemlerinin gelişmesi ve sosyal tabuların etkilerinin azalmasıyla radikal bir biçimde değişmiştir.⁵

Gerçekten evlilik içi tecavüz, uzun süre aile içi bir sorun olduğu gerekçesiyle uygar dünyanın dahi karışmak istemediği sorunlar arasında yer almıştır⁶ ve Batı Avrupa'da meşruiyetini kaybetmesi için 20. yüzyılın son çeyreğini beklemek gerekmiştir. Söz konusu değişimin temelini toplumların evliliğe bakışında aramak gerekir. Evlilik eskiden genellikle kadına ev işlerini görme ve cinsel ilişkiye girme yükümlülüğü getiren bir sözleşme olarak algılanmaktaydı. Bu bağlamda kadın, kocası her talep ettiğinde, cinsel ilişki yükümlülüğünü yerine getirmek durumundaydı.⁷ Talebin reddi ise hem evliliğe ilişkin yükümlülüklerin ihlali anlamına gelmekte, hem de kocaya zorla

nündeki görüşümüz, cinsel saldırının basit ve hafif şekilleri için de geçerlidir.¹⁰

Direnme Yükümlülüğü: Reddedilmiş ama Vazgeçilememiş Bir Miras

Bugün meşru görülen, rızaya dayalı pek çok cinsel davranış, geçmişte cezalandırılan cinsel davranışlar arasındaydı. Örneğin meşru yoldan üreme amacına hizmet etmeyen her türlü cinsel ilişki gayri meşru (gayri tabii)" olarak görülüyor ve bekâr bir kadınla gerçekleştirildiğinde basit tecavüz, evli bir kadınla gerçekleştirildiğinde ise zina adını alıyordu. Basit tecavüz suçunun nitelikli hali ise kadının baştan çıkartılması suretiyle onunla cinsel ilişkiye girilmesi idi ve bu suç ancak evlenme vadi yoluyla işlenebilmekteydi. Basit ve nitelikli tecavüz ve zinadan¹² sonra gelen bir diğer suç tipi ise cebren işlenen tecavüz suçu idi (stupro violento). Bu suç bakımından cebir ve tehdit arandığından, bu suç basit tecavüz suçunun ağırlaşmış bir diğer şeklini teşkil etmekteydi.¹³

Yakın bir zamana kadar cinsel suçlarla korunan hukuki menfaatin "genel adap" gibi bir üst menfaat olduğu kabul edildiğinden, özellikle cebre karşı, kadının bu değerleri korumak üzere aktif olarak direnmesi, kendisine düşen bir yükümlülük olarak görülmekte ve cebrin bu direnci açacak düzeyde (vis haud ingrata puellis) ol-

1960 ve 70'li yıllarda, Batı Avrupa'da cinsel suçlar alanında bir özgürleşme süreci yaşanmış ve özellikle zina, pornografi, fahişelik, eşcinsellik, hayvanlarla cinsel ilişki vb. alanlarda büyük çaplı bir dekriminalizasyona gidilmiştir

ması aranmaktaydı. Bu mantıktan hareketle basit tecavüz ve zinanın aksine, nitelikli (evlenme vadiyle işlenen) ve cebren işlenen tecavüz suçunda kadın erkeğin aksine cezalandırılmıyordu. Zira bu durumda kadının içerisinde bulunduğu zayıf durum nedeniyle, kendi üzerinde hak sahibi olan eşi ve ailenin sahip olduğu değerleri koruyarak direnmesinin imkânsız olduğu kabul ediliyordu. Öte yandan kadının içinde bulunduğu zayıf durumun direnme yükümlülüğünü kaldırması için mutlaka gerçek olması, dolayısıyla cebrin belirli bir düzeyi aşması aranmaktaydı. Basit tecavüz suçunun ceza hukukundan çıkartılmasından uzunca bir süre sonra, nitelikli şekli (evlenme vadiyle cinsel ilişkiye girme) ve zina da aynı kaderi paylaştı. Böylelikle

gerektiği yönündeki akım güçlenmiştir.⁸ Bu sayede bazı ülkelerde ceza kanunları değiştirilerek, bazı ülkelerde ise Yüksek Mahkemeler'in içtihatlarını değiştirmesi sağlanarak, cinsel saldırı suçunun da eşler arasında işlenebileceği kabul edilmiştir.⁹ Türkiye'de mülgâ TCK döneminde kocanın karısıyla zorla cinsel ilişki kurması halinde, kanunda bir engel bulunmamasına karşın ırza geçme suçunun oluşmayacağı düşüncesi hakim olmuş, Yargıtay da bu görüşü paylaşmıştır. 5237 sayılı TCK'da olmuş, bu fiil, şikâyetle bağlı suç haline getirilerek, fiilin suç olup ol- madiği konusundaki tartışmaya son verilmiştir. Yargıtay'ın önceki ısrarlı uygulaması karşısında hükmün önemli bir işlevi olduğu düşüncesindeyiz. Suğun eşler arasında işlenebileceği yö-

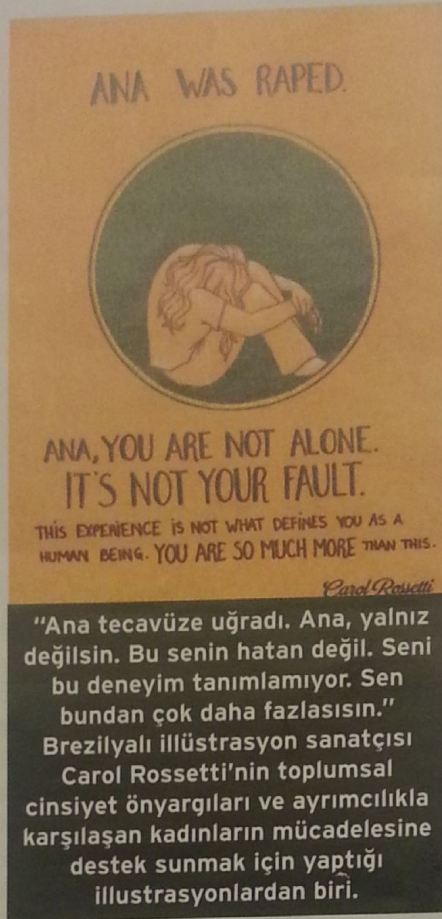
le tecavüz suçunun tek şekli cebren işlenen tecavüz suçu haline geldi. Fakat bu durum ciddi bir çelişkiye yol açmış, eskiden kadının direnme yükümlülüğünün aşılmış olduğunu belirlemek için kullanılan ölçüt olan fiziki (cebir) veya psişik (tehdit) zorlamanın var olmadığı hallerde, fiilin artık suç sayılmaması söz konusu olmuştur. Böylece cebir ve tehdit içine saklanan zımni direnme yükümlülüğü, kadının hala kamu ahlâkı gibi üstün bir menfaat için bulunduğu şeklindeki eski düşünceyi yansıtır ve çoğunlukla ispat yükünün mağdura yüklenmesi anlamına geliyordu. Zaman içinde yargı organları hükmü çağın gereklerine uygun şekilde yorumlamaya çalışsalar da¹⁴ bu suç tipi, ihdas edilirken üzerine kurulduğu düşünceyi yansıtmayı sürdürmektedir. Bu düşünce "yalnızca hayır denilmesi halinde bu suçun oluştuğunun kabul edilemeyeceği, mutlaka cebren gerçekleşen bir cinsel davranışın varlığının gerektiği" şeklindedir.¹⁵

Bu düşünce karşısında güçlenen ve eşitlik vurgusu yapan anlayış ise, cinsel suçların rızanın yokluğu temeli üzerine kurulması gerektiğini savunmaktadır.

Eşitlik İlkesi Karşısında Cinsel Suçların Rızasızlık Üzerine Formüle Edilmesinden Başka Çözüm Yoktur

Görüldüğü üzere cinsel suçların cebir, tehdit ve hile üzerine kurulu yapısı, cinsel aktiviteyi bireysel bir özgürlüğün ifadesi olarak değil, meşru yoldan üreme amacının bir parçası olarak gören bir anlayışın tarihsel mirasıdır. Geçmişte yazarlar, mağdurun direndiğinin kabul edilmesi için gerçekleşmesi oldukça zor şartların varlığını gerekli saymışlardır. Cinsel suçların zaman içerisinde kişinin özgürlüğüne yönelik suçlar olarak görülmeye başlanması sonucunda, direnme yükümlülüğüne ilişkin anlayış terk edilmiş ve bazı kanun koyucular (İspanya ve İngiltere gibi) suç hipotezini mağdurun rızasızlığı (dissenso) veya daha iyi bir ifadeyle rızasının yokluğu (mancanza del consenso) üzerine kurmuştur. Zira bu suç artık özgürlüğe karşı bir suçtur ve bir özgürlüğün ihlal edildiğinin kabul edilmesi için mağdurun rızası olmamasına karşın, bazı davranışlara maruz kalmasının yeterli kabul edilmesi gerekir. Cinsel özgürlüğün tam olarak korunabilmesi ancak suç tipinin rızasızlık üzerine kurulması halinde mümkündür.¹⁶

Buna karşın Avrupa'nın İtalya, Fransa ve Almanya gibi önemli hukuk sistemlerine bakıldığında, cinsel saldırı suçunun işlendiğinin kabulü için mutlaka iradeyi etkileyen nedenlerin (cebir, hile, tehdit) arandığı görülmektedir. Bu durum, bizzat cinsel ilişkinin suç sayıldığı ve direnmenin zorunlu olduğu dönemin garip mirası olarak karşımızda durmaktadır. Bu nedenle kanun değişikliği ile yapılmayanları, yargı organları yapmak durumunda kalmıştır:

"Ana tecavüze uğradı. Ana, yalnız değilsin. Bu senin hatan değil. Seni bu deneyim tanımlamıyor. Sen bundan çok daha fazlasısın." Brezilyalı illüstrasyon sanatçısı Carol Rossetti'nin toplumsal cinsiyet önyargıları ve ayrımcılıkla karşılaşan kadınların mücadelesine destek sunmak için yaptığı illüstrasyonlardan biri.

Örneğin Fransa'da suçun sürpriz olarak gerçekleştirilmesi de dâhil olmak üzere, suçun rızanın yokluğunda işlendiğinden söz edilmesi mümkün olan tüm olasılıklar kanunda yer aldığından, bu hallerin yokluğunda mağdurun rızasının var olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu düzenlemenin aslında davranışa rızası olmayan mağduru esas aldığı söylemek yanlış olmayacaktır. Fransız Yüksek Mahkemesi de, cinsel saldırı suçlarının (tecavüz ve diğer cinsel saldırılar), mağdurun cinsel davranışa hiçbir şekilde rızası olmadığı hallerde gerçekleştiğine hükmetmiştir.¹⁷

1996'da değişen İtalyan Ceza Kanunu ise öğretide, "rızasızlığı esas alan bir olgunluk seviyesine erişemediği", "yeni şeylerden korkmanın, yasama organının daha geniş bir koruma getiren bir çözüm imkânını ortadan kaldırdığı" ve "mağduru korumayı hedefleyen bir reformun mihenk taşının rızasızlık kavramı olması gerektiği" düşünceleriyle eleştirilmiştir. Sonuçta İtalya'da yargı organları tarafından özellikle cebir ve tehdit kavramlarının, sürpriz şekilde gerçekleşen saldırıların da içine alacak biçimde geniş anlaşılması sayesinde, suç tipinin rızasızlık üzerine kurulmamış olmasının önemi kalmamıştır.

Böylelikle cebir ve tehdit, suçun işlenmesindeki seçimlik araçlar haline gelmiştir.¹⁸

TCK'nın 102/1 ve 2. maddelerinde ise, iradeyi sakatlayan hangi durumlarda cinsel saldırı suçunun oluşacağına ilişkin bir düzenleme yapılmamış ve bu şekilde bireyin cinsel özgürlüğü üzerinde geniş bir koruma alanı oluşturulmaya çalışılmıştır. Böylelikle suçun mağdurun rızasının yokluğu üzerine kurulduğunu söylemek mümkündür. Önemli olan failin cinsel davranışının mağdurun rızasına aykırı olarak gerçekleşmesidir, zira iradeyi ortadan kaldıran nedenler veya direnme olsun ya da olmasın, yalnızca bu davranışla cinsel özgürlük ihlal edilmiş olmaktadır.¹⁹ Buna ek olarak iradeyi etkileyen nedenlerin varolduğu hallerde dahi bunların mutlak şekilde mağdurun irade özgürlüğünü ortadan kaldırması da zorunlu değildir.²⁰

İftira Korkusu ve İradeyi Etkileyen Nedenler

Cinsel suçların yalnızca mağdurun rızasının yokluğu üzerine inşa edilmesi halinde, iftira vakalarının artacağına yönelik endişe de, iradeyi etkileyen nedenlerin bu suçların oluşumunda zorunlu sayılması düşüncesini desteklemek için kullanılmaktadır. Bu bağlamda rızasızlığın varlığını belirlemek açısından mağdurun yalnızca "hayır" demesinin yeterli olmadığı ve faile mutlak surette direnç gösterilmesinin zorunlu olduğu savunulmaktadır. Öte yandan mülga TCK döneminde dahi, cebirin varlığının kabulü için, hiç kimseden kahramanca direnmesinin beklenemeyeceği fakat aynı zamanda direnmeye muktedir olan mağdurun direnmemiş olması halinde, davranışa rızası olduğunun kabul edilmesi gerektiği ifade edilmekteydi. Bu

düşünce, geçmişte toplumda egemen olan "hiçbir kadına rızası dışında tecavüz edilemeyeceği yaklaşımının" bir yansıması olarak kabul edilebilir.²¹

Oysa bilimsel veriler (TCK'nın 102/2. maddesi bakımından) suçun işlenmesi sırasında mağdur kadın ilk hedef olarak cinsel saldırıya uğramamayı amaçladığını; suçun genellikle tamamlanamadığını; mağdurun yaralanma veya öldürülme korkusuyla hareket ettiği hallerde, suçun tamamlanmasının mümkün olduğunu, zira mağdurun bu korkuyla cinsel saldırıya razı olmak zorunda kaldığını göstermektedir. Nitekim kadınlarda oldukça yaygın olan tecavüz korkusunun, bir ölçüde tecavüz sırasında öldürülme veya yaralanma olasılığının fazla görülmesinden kaynaklandığı tespit edilmiştir.²²

Bu bağlamda mağdurun yardım istememiş olması, direnmeyi ispatlayacak şekilde vücutta yara olmaması, cebrin mevcut olmadığını göstermez. Direnmeden, mutlaka belirli ve şiddetli bir direnme anlaşıldığı takdirde, mağdurun "direnmenin yarsız olması", "aşırı korku veya yılma" nedeniyle direnemesi ya da direnmeyi bırakması halinde suçun oluşmadığı gibi yanlış bir sonuca varılabilir. Bu nedenle mağdurun cinsel ilişkiye direnmediği her halde, rızası olduğu şeklinde bir genelleme yapmak doğru değildir.²³

Cinsel özgürlüğe karşı suçlar 1990'lı yıllarla birlikte kadını ve çocuğu koruma amaçlı olarak gelişme trendini sürdürmektedir. Bu dönemde verilen mücadele sonucunda, ceza kanunlarının cinsel suçları eşitlik temelinde düzenlediği günümüz sistemine ulaşılması mümkün olmuştur

İftira konusuna gelince kanımızca burada çözüm ne mağdurun her söylediğini doğru kabul ederek sanığı aksini ispat edemeyeceği bir konuma sokmak, ne de cinsel saldırıya uğradığını söyleyen her mağdura iftiracı muamelesi yapmaktır. Ceza muhakemesine hâkim olan ilkelerden "sözlülük" ve "çelişme" ilkeleri, hem maddi gerçeğin ortaya çıkması hem de sanık için yeterli güvence oluşturacaktır.²⁴ Bu noktada isna-dın türüne göre ceza muhakemesinin genel ilkelerinden ve ispat kurallarından sapılmaması da sistemin bütünlüğünün bozulmaması ve sağlıklı işlemesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Elbette bugün dahi cinsel suçlar bakımından hukuk alanında mükemmele varıldığı söylenemez. Fakat özellikle son yirmi yılda Avrupa'da kat edilen mesafeye bakıldığında, bunun Türkiye'de topluma hâkim olan cinsiyetçi bakış açısının değişmesi konusunda umut verici olduğu söylenebilir. Yine de unutulmamalıdır ki eski adetler zor ölümler, bu nedenle kanunları değiştirmek, yerleşik tutum ve davranışları değiştirmekten çok daha kolaydır.²⁵ Bu çalışmada üzerinde durulan ceza kanunlarındaki değişim yalnızca bir başlangıçtır. Asıl savaş ise, zihinlerdeki eşitlik terazisi üzerinde kazanılacak, kazanan tarafıysa değişimin toplumun tabanına yayılıp yayılmadığı belirleyecektir.²⁶

1. BOLOGNE, Jean Claude Gönül Çelmenin Tarihi, Ankara 2011, s. 30. Yazar "Antik Yunan'da kadının rızasının, balığın avlanmaya rızasından daha gerekli olmadığını" ifade etmektedir.

2. SACCA', Flaminia: La società sessuale, Milano 2003, s. 118.

3. Bkz. CAN, Cahit : Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar, Ankara 2002, s. 463 ve 464; TEZCAN, Durmuş - ERDEM, Mustafa Ruhan - ÖNOK, Murat : Ceza Özel Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2013, s. 322.

4. Ayrıntılı bilgi için bkz. DÖNMEZER, Sulhi: Cinsel ve Cinselliğe İlişkin Suçlarda Yeni Trentler, İstanbul 2003, s. 5-8 ve s. 21; ÜNVER, Yener "Kadınlara İlgili Ceza Hukuku Normlarındaki Değişim", Adalet Yüksek Okulu 20. Yıl Armağanı içinde, İstanbul 2001, s. 295; GIDDENS, Anthony Mahremiyetin Dönüşümü, 2. Basım, İstanbul 2010, s. 159 ve 160; AYDIN, Öykü Didem: "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar", HPD, Y. 2004, S. 2, s. 155 ve 156; PADOVANI, Tullio "Commento articolo 1", Commentari delle norme contro la violenza sessuale içinde, Milano 2002, s. 8; TANER, Fahri Gökçen: Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, Ankara 2013, s. 46-50.

5. Ayrıntılı bilgi için üstteki dipnotta yer alan eserlere bakılabilir.

6. Bkz. DÖNMEZER: s. 16 ve 17; ARTUK, Mehmet Emin - YENİDÜNYA, Ahmet Caner: "Evlilik içinde Irza Geçme", İstanbul Üniversitesi Cumhuriyet'in 75. Yıl Armağanı içinde, İstanbul 1999, s. 61 ve 63; CENTEL, Nur "Cinsel Suç Mağduru Kadının Korunması", Prof. Dr. Kenan Tunçomağ'a Armağanı içinde, İstanbul 1997, s. 63.

7. Evlilik içinde cinsel ilişkiye girmenin tarihte tüm toplumlarda bir hak olarak görüldüğü yönünde bkz. CAN: s. 309.

8. Bkz. RASSAT, Michèle Laure : Droit pénal spécial, 5e édition s. 563; ARTUK-YENİDÜNYA: s. 62-64; ÜNVER: s. 306; PRADEL, Jean - DANTI JUAN, Michel : Manuel de droit pénal spécial, 5e édition, Paris 2010s. 446; DÖNMEZER: s. 16; YALÇIN SANCAR, Türkan: Türk Ceza Hukukunda Kadın, Ankara 2013, s. 107-109; TANER: s. 84-86.

9. Ayrıntılı bilgi için bkz. YALÇIN SANCAR: s. 107 ve 109; TANER: s. 84-86.

10. Ayrıntılı bilgi için bkz. ÜNVER: s. 306; ARTUK - YENİDÜNYA: s. 57 vd.; DÖNMEZER: s. 17-19; CENTEL, Nur: "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı Suçu ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarısı'nın Değerlendirilmesi", TBB, Y. 2012, S. 99, s. 276; YALÇIN SANCAR: s. 109-113; TANER: s. 83 ve 84.

11. FROMM, Erich "Cinsellik ve Cinsel Sapmalar", Ankara 2004, s.

12. Evlilik dışı cinsel ilişkilerin cezalandırılması konusunda 80'li yıllara

kadar yürütülen tartışmalar ve ileri sürülen görüşler hakkında bkz. HAFIZIOĞULLARI, Zeki: Zina Cürümleri, Ankara 1983, s. 1-10.

13. PADOVANI: "Commento articolo 1", s. 8.

14. Alman ve İtalyan Yüksek Mahkemelerinin izlediği tutum hakkında bkz. TANER: s. 122 ve 123.

15. PADOVANI: "Commento articolo 1", s. 8 ve 9.

16. Ayrıntılı bilgi için bkz. PADOVANI: "Commento articolo 1", s. 8 ve 9; RASSAT: s. 555; CADOPPI, Alberto "Commento articolo 3", s. 33-34; PALUMBIERI, Sabino Roberto "Violenza sessuale", Reati contro la libertà sessuale içinde, Milano 2006, s. 7, 13, 63 ve 69; BERTOLINO, Marta "La tutela penale della persona nell' disciplina dei reati sessuali", Annali Della Facoltà di Giurisprudenza di Genova içinde, Milano 2001, s. 169 ve 170; PADOVANI: "Commento articolo 2", s. 22.

17. PRADEL-DANTI JUAN: s. 445 ve 447.

18. Ayrıntılı bilgi için bkz. PALUMBIERI: s. 63 ve 65; PADOVANI: "Commento articolo 2", s. 22; CADOPPI: "Commento articolo 3", s. 125; BERTOLINO: "La tutela penale", s. 169 ve 170.

19. MANTOVANI: s. 359.

20. ŞEN: s. 376, 377 ve 393.

21. Ayrıntılı bilgi için bkz. TEZCAN-ERDEM-ÖNOK: s. 327; ŞEN: s. 388; ÖNDER: Özel Hükümler, s. 450 ve 459; GODENZI: s. 28; YALÇIN SANCAR: s. 104-106.

22. Bkz. BERTOLINO, Marta: "Libertà sessuale e blue-jeans", RIDPP, Y. 1999, s. 701; YALÇIN SANCAR: s. 203 ve 204; GODENZI, Alberto: Cinsel Şiddet, İstanbul 1992, s. 115; SCULLY, Diana: Tecavüz Cinsel Şiddeti Anlamak, İstanbul 1994, s. 200, 201, ve 212.

23. AYDIN, Öykü Didem: "Ceza Hukuku'nun Çağdaş İlkeleri ve Avrupa Birliği Kriterleri Açısından Türk Ceza Kanunu", s. 103; YALÇIN SANCAR: s. 201-205. İtalyan Yüksek Mahkemesi'nin "kotlu kadın kararı" bilinen kararı ve sonrasında yapılan eleştiriler için bkz. BERTOLINO: "Libertà sessuale e blue-jeans", s. 692-694, 701 ve 702; TANER: s. 123 ve 124.

24. Aynı görüş için bkz. BERTOLINO: "Libertà sessuale e blue-jeans", s. 709.

25. BERKTAY, Fatmagül "Kadının İnsan Hakları: İnsan Hakları Hukukunda Yeni Bir Açılım", Tarih'in Cinsiyeti içinde, 4. Basım, İstanbul 2012", s. 44.

26. Aynı yönde bkz. BERKTAY, Fatmagül: "Kadının İnsan Hakları Hukukunda Yeni Perspektifler", Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2006 Kitabı içinde, C. III, s. 22 ve 23.

günce
hukuk

KASIM 2014 / 11-131 5 TL

HUKUK DERGİSİ

İÇ GÜVENLİK
YASASI
NELER
GÖTÜRÜYOR?

KAYIP NESLİN
ÇOCUKLARI:
SURİYELİ
GÖÇMENLER

İNTİHAR
ÖZÇEKİMİ VE
MESLEK ETİĞİ

KADINA YÖNELİK
ŞİDDETE HAYIR

Kadın cinayetleri, cinsel suçlar, haksız tahrik, ensest...